

PIRKANMAALLE LAADITTAAN KULTTUURIHYVINVOINTISUUNNITELMA

25.10.2016

Arttu Haapalainen
taiteen ja hyvinvoinnin läänintaiteilija
Taiteen edistämiskeskus / Pirkanmaa

” Kun tanssin, tunnen oloni normaaliksi jälleen”
Parkinsonin tautia sairastava nainen

Manchesteristä...

Manchesteristä...

KULTTUURIHYVINVOINTI

Kulttuurin ja taiteen keinoin voidaan edistää terveyttä ja hyvinvointia sekä lisätä osallisuutta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan tasoilla.

Taide on perusoikeus: jokaisella tulisi olla oikeus ja tasa-arvoinen mahdollisuus itse tehdä taidetta ja osallistua kulttuuritoimintaan.

Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – toimintaohjelma
(Opetus- ja kulttuuriministeriö & Sosiaali- ja terveysministeriö)

KULTTUURIHYVINVOINTI

- Kulttuurilla ja taiteella on ”sellaisenaan” hyvinvointivaikutuksia.
- Taidetta ja kulttuuria voidaan myös käyttää suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti hyvinvointia lisääviin päämääriin.

Huomioidaan molemmat ulottuvuudet

&

Huomioidaan hyvinvoinnin monet ulottuvuudet (terveys, tasa-arvo, osallisuus, mielekäs elämä jne.)

KULTTUURIHYVINVOINTI

- Taiteen ja kulttuurin hyvinvointia tukevat vaikutukset läpäisevät koko ihmisen elämänkaaren.
- Taide ja kulttuuri ymmärretään osana hyvää elämänlaatua ja elinikäistä oppimista. Ihminen nähdään aktiivisena toimijana.
- Usein kulttuurihyvinvointia edistetään eri toimialojen välisenä poikkisektorisena yhteistyönä esim. taide- ja kulttuurialan ja sosiaali- ja terveystalveluiden kesken.

Kulttuurinen aktiivisuus ja etenkin taiteen ja kulttuurin harrastaminen ryhmässä pidentää ihmisen eliniän ennustetta arviolta kahdella vuodella ja **vaikuttaa loppuelämän laatuun myönteisesti**

(Hyypä 2013)

KULTTUURIHYVINVOINTI- SUUNNITELMAN TAVOITE

Pirkanmaan kulttuurihyvinvointisuunnitelmaan työstetään konkreettisia ehdotuksia, joilla kulttuurista hyvinvointia viedään Pirkanmaalla eteenpäin.

Tarkoitus ja tavoite on väestötason terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kulttuurin keinoin osana alueellista terveyden edistämisen koordinaatiota.

Alustava sisällön deadline on 31.3.2017.

KULTTUURIHYVINVOINTI PIRKANMAALLA – Tilannekuva

KULTTUURIHYVINVOINTI PIRKANMAALLA – Tilannekuva

VAHVUUDET

- Vireä ja laaja kulttuuritoiminta, paljon osaavia tekijöitä ja toimijoita
- Kulttuurihyvinvoinnin ja poikkisektorisen yhteistyön arvo on monin paikoin tunnistettu
- Keskustelumyönteisyys, avoimuus, innovaatiokyky

KULTTUURIHYVINVOINTI PIRKANMAALLA – Tilannekuva

HAASTEET

- Kulttuuritarjonnan epätasa-arvoisuus: erityisesti alueelliset erot ja taloudellinen saavutettavuus
- Rahoitus: resurssien yleinen vähyys, rahoituksen koetaan olevan kulttuuritoimijoiden harteilla
- Toiminnan projektiluontoisuus: asia on saatava vakiinnutettua rakenteisiin ja taattava jatkuvuus
- Tiedon, tekijöiden, palveluiden ja koulutuksen hajanaisuus

KULTTUURIHYVINVOINTI PIRKANMAALLA – Tilannekuva

MAHDOLLISUUDET

- Asukkaiden kulttuuriset perusoikeudet toteutuvat: hyvinvointi ja terveys lisääntyvät
- Alan toimintaa koordinoidaan maakunnan tasolla (esim. kulttuurihyvinvoinnin keskus)
- Pysyvä yhteistyö eri toimijoiden ja toimialojen välillä

KULTTUURIHYVINVOINTI PIRKANMAALLA – Tilannekuva

UHAT

- Rahoitus: jääkö kulttuuri jalkoihin säästettäessä? Arvomaailma muuttuu kovemmaksi, kiinnostus ja innostus haihtuu
- Poikkihallinnollinen yhteistyö ei toteudu, käytänteet eivät juurru rakenteisiin sote-uudistuksessa
- Toteutettava toiminta ei kohtaa tarpeita tai konkreettinen toteutus jää kokonaan tekemättä

KULTTUURIHYVINVOINTI PIRKANMAALLA – Tilannekuva

KEINOT

- Tarvitaan syvälinen ajattelutavan muutos, vaikutetaan asenteisiin
- Aktiivinen ja konkreettinen keskusteluyhteys toimijoiden välille
- Suunnitelmat integroidaan rakenteisiin alusta lähtien
- Laaditut suunnitelmat viedään käytäntöön riittävän nopeasti
- Järjestämis- ja rahoitusvastuut selväksi
- Avainhenkilöiden ja –toimijoiden löytäminen ja sitouttaminen

ALUEELLINEN KULTTUURI- HYVINVOINTISUUNNITELMA millainen sen pitäisi olla...

- Toimiva ja selkeä työkalu, jota eri toimijat voivat hyödyntää
- Yhteistyötä ja mahdollisuuksia korostava, toimintaa generoiva
- Ottaa huomioon kulttuurihyvinvoinnin toimintojen moninaisuuden ja Pirkanmaan alueen diversiteetin
- Tarkasti määritellyt toimenpiteet ja niille sitoutuneet vastuutahot
- Keskeiset referenssit: alueelliset ravitsemus- sekä terveysliikuntasuunnitelmat

SUUNNITELMATYÖN PROSESSI

- Pienryhmän perustaminen ja työn ideointi -> tapaamisia
- Sähköinen kysely kuntien hyvinvointikoordinaattoreille + purku
- Syyskuu: Ison asiantuntijatyöryhmän kokoontuminen
- **Arttu jalkautuu kuntien hyvinvointiryhmien kokouksiin**
- Alaryhmien kokoontumisia ->
- Tammikuu 2017: Ison työryhmän toinen kokoontuminen
- Suunnitelman sisällön deadline on 31.3.2017
- Lausuntokierros kunnissa
- Kesäkuun 2017 alussa PirSHP:n hallitus hyväksyy suunnitelman
- Syksy 2017 suunnitelman toimeenpano käynnistyy... ->->->

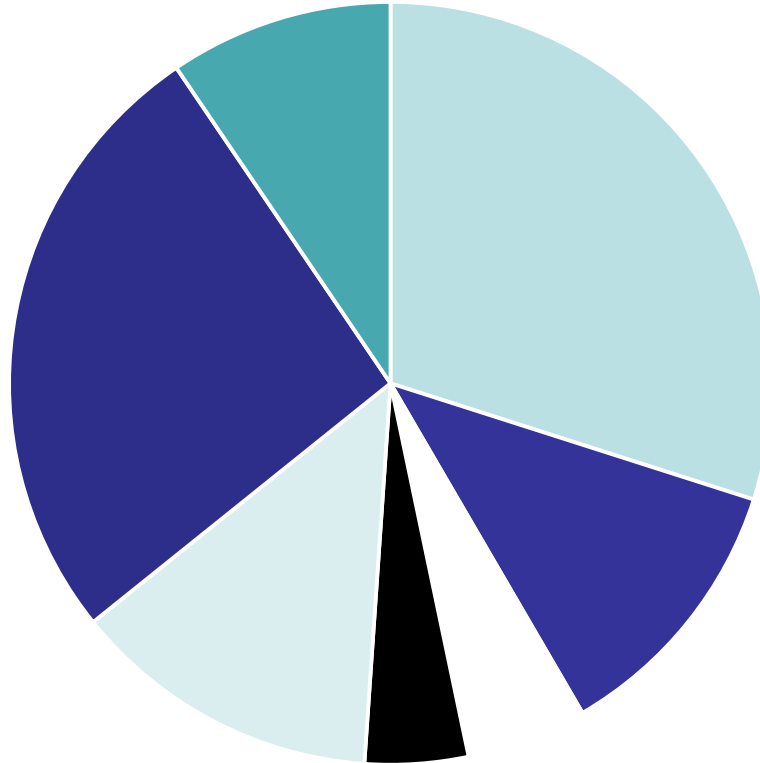
PROSENTTI AJASTA...

Jokaisella ihmisellä toimintakyvystä, varallisuudesta, asuinpaikasta ja terveystilanteesta riippumatta pitäisi olla kulttuurinen perusoikeus taiteeseen ja kulttuuriin vähintään prosenttiin ajastaan =

100 minuuttia / viikko

PROSENTTI AJASTA... vrt ruokaympyrä

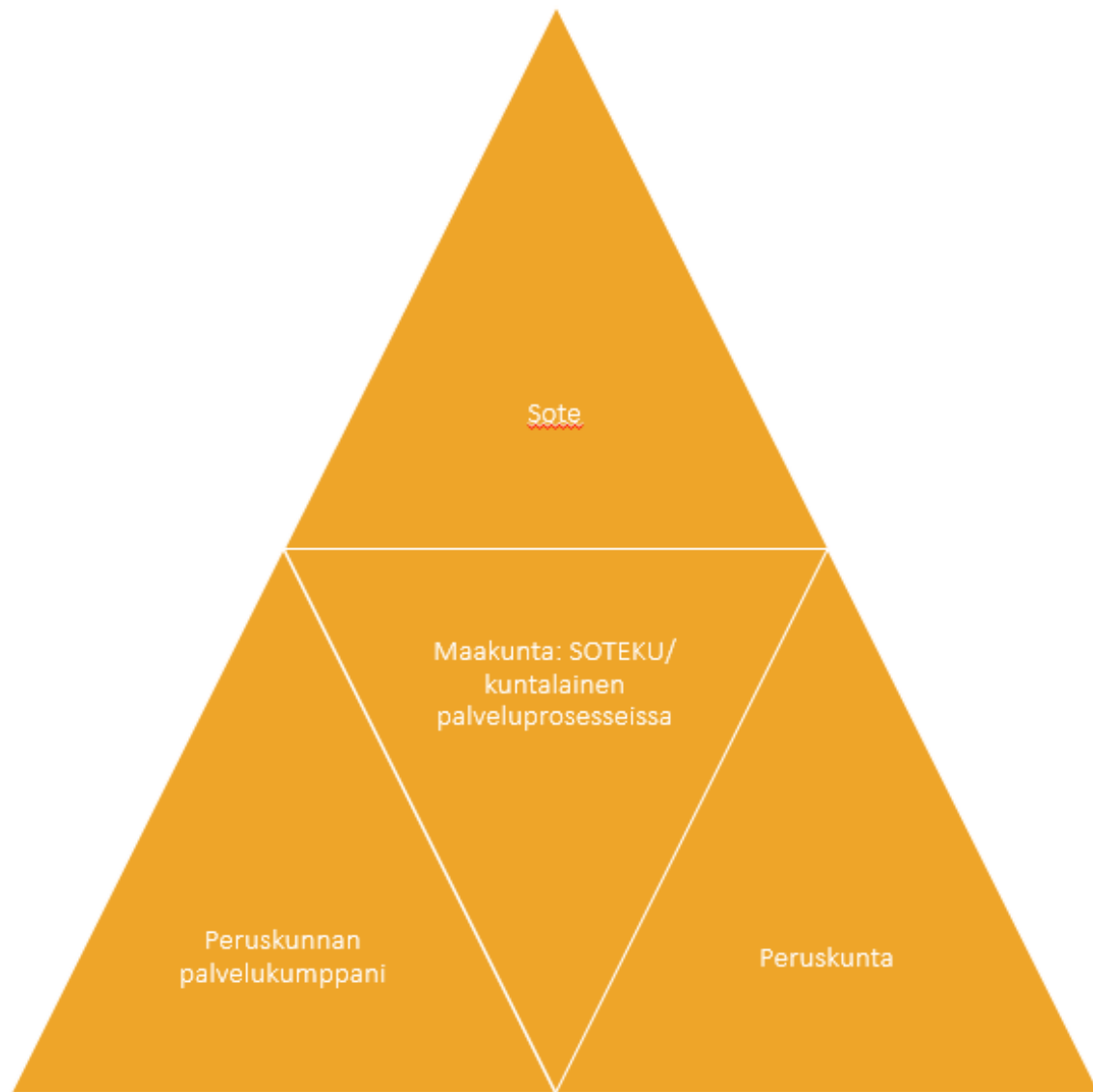

100 minuuttia / viikko voisi koostua esim

- taiteesta nauttimisesta (vaikkapa museokäynti)
- osallistumisesta kulttuuriseen toimintaan (vaikkapa kuoroharrastus)

SOTE- UUDISTUS

KULTTUURIHYVINVOINTI

- Tilanne?
- Tarpeet?
- Haasteet?
- Ratkaisut?

**Millaista toimintaa
tarvitaan?**

MITÄ KULTTUURIHYVINVOINTISUUNNITELMASSA PITÄISI OLLA?

- Toiveet, ideat, näkemykset?
- Mitä tietoa ja tukea toivotte suunnitelman tarjoavan teille?

ALUEELLINEN KULTTUURINEN HYVINVOINTISUUNNITELMA

Taustamateriaalia:

- Pirkanmaan alueellinen terveyden edistämisen suunnitelma
- Pirkanmaan alueellinen terveystiliikuntasuunnitelma
- Pirkanmaan alueellinen ravitsemussuunnitelma

- Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia –toimintaohjelman loppuraportti (2015)
- Pirkanmaan kulttuurisuunnitelma (2014)
- Selvitystyö kulttuurin hyvinvointipalveluista Pirkanmaalla (2011)
- Rakenteita ratkomassa –selvitys (2014)

KIITOS!

ARTTU

Arttu Haapalainen

taiteen ja hyvinvoinnin läänintaiteilija

Taiteen edistämiskeskus, Pirkanmaan toimipiste

Yliopistonkatu 38, 33100 Tampere

0295 330 843

arttu.haapalainen@taike.fi

www.taike.fi